

SVIZOVE STRANI

[napovedujemo]

Posvet o ugledu učiteljev

Na osnovni šoli Šmarje pri Jelšah smo s tem šolskim letom začeli namenjati več pozornosti ugledu učiteljev. S projektom smo začeli po tistem, ko me je v razpisu inovacijskih projektov Zavoda RS za šolstvo še posebej pritegnilo področje profesionalnega razvoja (ključne kompetence) strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. V literaturi sem že zasledila, da učiteljski poklic ni pojmovan kot profesija, ampak kot polprofesija. Za opredelitev profesije sicer obstajajo določena merila, ki pa jih učiteljski poklic ne dosegata, a na žalost ne zaradi zunanjih ovir, kamor spadajo (ne)ustrezno dopolnilno izobraževanje, stalno strokovno izpopolnjevanje, opravljanje pomembne družbene funkcije. Učitelji bi pridobili na svoji avtonomnosti, če bi jim država dala več možnosti pri odločanju in vplivanju in če bi se imeli možnost izražati. A učiteljski poklic z leti pridobi na rutini in izgubi na izizivalnosti. Raziskovanja željne učitelje takšno delo več ne veseli in si poiščejo službo zunaj šol. Učiteljski poklic je zelo naporen, nalaga mu vedno več odgovornosti, razmere za delo pa niso obetavne, še zlasti ne v primerjavi z drugimi univerzitetnimi poklici. Na ugled tega poklica pa tudi ne vpliva pozitivno, da se za pedagoški študij ne odločajo nadpovprečni dijaki. Šolstvo je dokaj nepravično in včasih zgolj nadomestno zaposlitveno področje.

Ker politike in univerzitetnega prostora ni mogoče spremeniti čez noč, je bolj smiselno, da se najprej lotimo sprememb pri sebi. Vsi se zavedamo težav in vemo, kaj bi bilo treba spremeniti, a vendar ugled učiteljskega poklica upada. K sodelovanju sem zato povabila še osem kolegic in zasnovale smo inovacijski projekt z naslovom Dvigovanje ugleda strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju. Julija lani smo izpeljale anketo med strokovnimi delavci naše šole in s podružnico o ugledu učiteljev in dejavnih, ki vplivajo na to.

Dobile smo zanimive ugotovitve in se odločile pripraviti strokovni pogovor o ugledu in položaju učiteljev in drugih strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Ta posvet bo v **ponedeljek, 10. marca letos, ob 16. uri v Osnovni šoli Šmarje pri Jelšah**. K sodelovanju smo povabili **Branimirja Štruklja**, glavnega tajnika Sviza, **dr. Petro Javrh**, ki se ukvarja z analizo kariernega razvoja učiteljev in njihovim izobraževanjem, in **mag. Majdo Naji**, vodjo Centra za razvoj inovativne edukacije. Vabljeni ste vsi, ki vas ta tema zanima, da se nam pridružite na srečanju. Ker gre obenem za zelo aktualno tematiko, verjamemo, da bi želeli naše goste tudi sami kaj vprašati. Vprašanja lahko pošljete po elektronski pošti na e-naslov os-smarje-ce@guest.arnes.si ali pa boste goste vprašali osebno na posvetu. Po koncu strokovnega pogovora bo še neformalno druženje.

Se enkrat vljudno vabimo vse, ki vam ni vseeno, kakšna sta naš ugled in položaj in bi želeli to spremeniti.

VESNA DROFENIK, Osnovna šola Šmarje pri Jelšah

[mednarodno]

Projekt o vključevanju informacijske tehnologije v izobraževanje (ELFE 2)

Na pobudo organizacije ETUCE (European Trade Union Committee for Education), ki združuje evropske učiteljske sindikate in katere član je tudi Sviz, je Evropska komisija podprla in omogočila nadaljnje sofinanciranje projekta o uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) v izobraževanju – projekt ELFE 2 (European eLearning Forum for Education), ki je nadaljevanje dve leti trajajočega projekta ELFE 1. Ključna naloga prvega dela projekta je bila analiza stanja na področju uporabe IKT in iskanje primerov dobre prakse. Pomembna so skupna evropska priporočila glede uporabe IKT, tako na področju izobraževanja učiteljev in vodstvenih delavcev kot tudi razvite metodologije vključevanja tehnologije v izobraževanje, kar pa so tudi ene izmed ciljnih nalog projekta ELFE 2, v katerem sodelujejo Poljska, Velika Britanija, Danska, Latvija in Slovenija. Partnerji v projektu bodo določili metodologijo uporabe IKT, pripravili priporočila izobraževanja učiteljev, določili vlogo vodstvenih delavcev, strategijo porabe denarja, izbiro programskega orodja za izdelavo kakovostnih e-vsebin in podobno. Ker se zavedamo pomena centralizacije in skupnega vključevanja IKT v šolske ustanove, je za naš sindikat povabilo za sodelovanje v projektu veliko priznanje. Projekt bo trajal dve leti, in sicer do konca prihodnjega leta. Njegov potek usmerja t. i. upravni odbor, vanj pa so zajeti strokovnjaki iz prej navedenih držav. Svizova predstavnica v projektu je mag. Andreja Vehovec.

Člani upravnega odbora bodo pripravili in izpeljali študijske obiske 15 posameznih šol v državah, katerih predstavniki sodelujejo v projektu. Svoje ugotovitve bodo predstavili na dveh regionalnih seminarjih. V Sloveniji bodo predstavniki obiskali tri šole. Izbrane šole bodo zajete v evalvacijskem poročilu in hkrati predstavljene na spletni strani projekta. Predstavniki teh šol bodo povabljeni tudi na sklepno konferenco ob koncu projekta. Na njej bodo člani upravnega odbora predstavili svoje ugotovitve in priporočila za nadaljnje delo ter podali najuspešnejše zglede dobre prakse. Konferenca bo potekala v začetku septembra 2009 v Ljubljani, povabljeni pa bodo tudi predstavniki vseh učiteljskih sindikatov iz Evrope in državnih institucij s področja šolstva in iz univerzitetnih institucij, ki bodo predstavili zglede dobre prakse, ter predstavniki vodilnih svetovnih izdelovalcev, ki sodelujejo pri vključevanju IKT v izobraževalni proces.

Šole, ki bi želele dejavno sodelovati pri tem projektu, se lahko obrnejo na našo predstavnico po e-pošti andreja.vehovec@guest.arnes.si. Prav tako lahko na ta naslov vsi zainteresirani pošljete svoje predloge in primere dobre prakse o uporabi IKT v izobraževanju.

[uvodnik]

Pravljice o pravni varnosti

Eden od naših kolegov se je pred petimi leti odločil, da bo tožil šolo, ker je bil – kot učitelj z višješolsko izobrazbo prepričan, da njegova plača ni skladna z veljavno zakonodajo in je za pet odstotkov prenizka. Odkrito povedano sam nisem bil navdušen nad vložljivo posamično tožbo. Tudi zato ne, ker je o odbijanju za višješolsko izobrazbo govorila Kolektivna pogodba za vzgojo in izobraževanje, ki se sicer v odločbah zaposlenih ne navaja v povezavi s 5.a členom Zakona o plačah delavcev v javnih vzgojnoizobraževalnih zavodih (ZPDJVZ).

Po štirih letih je omenjeni primer prišel do Vrhovnega sodišča Slovenije, ki je potrdilo, da je imel kolega Boleslav Daugl v svoji tožbi prav: njegova plača, ki jo je delodajalec izplačeval na podlagi 5.a člena ZPDJVZ, ni bila skladna z veljavno zakonodajo, zato je sodišče delodajalcu naložilo poravnati znesek za zamudnimi obrestmi za premalo izplačano plačo. Ko se je Vrhovno sodišče, ki je vrh pravosodne veje oblasti, o tem izreklo, je to hkrati pomenilo, da lahko tudi vsi drugi učitelji, pri katerih so bile storjene enake kršitve, pričakujejo, da se bo sodišče izreklo enako tudi v njihovem primeru. Zato je v dobrem mesecu več kot dva tisoč učiteljc in učiteljev vložilo tožbe za povrnitev denarja za premalo izplačane plače. Večina tožnikov, ne pa vsi, je članov Sviza, saj jim naš statut zagotavlja brezplačno pravno pomoč pri delovnih sporih. To je ena od ugodnosti članstva v sindikatu. Ministrstvo za šolstvo in šport ni želelo niti slišati za izvensodno poravnavo in je vztrajno trdilo, da je odločitev Vrhovnega sodišča za tožnike škodljiva, jih strašilo ter zavajalo z izgubo nazivov in plačnih razredov, zavračalo zunajsodno poravnave in v javnih izjavah pokalo od prepričanja,

da bodo sodišča presojala v njihovo korist.

Kako prazne so bile te grožnje, se je izkazalo prejšnji teden, ko so se na ministrstvu odločili, da bodo brutalno zlorabili institut avtentične razlage zakona in s tem preprečili sodiščem, da bi učiteljem priznala poplačilo prenizko obračunanih plač. Po odločitvi Vrhovnega sodišča, da izplačilo plače učitelju z višješolsko izobrazbo po 5.a členu ni bilo ustrezno, bi Državni zbor na predlog slovenske vlade za nazaj (!) in mimo avtentične Vrhovnega sodišča skoraj preprosto uzakoni, da so bile plače ustrezno izplačevane po 5.a členu. S to sramoto niso mogli počakati niti do redne seje parlamenta, ampak so jo uvrstili kar na izredno, ki je bila namenjena glasovanju o priznanju Kosova!

Ko so na ministrstvu spoznali, da na sodišču in po pravni poti ne morejo uspeti, so se odločili, da bodo zaobšli tako nepomembno in neobdobjatna institucijo, kot je Vrhovno sodišče, se poživžgali na pravno varnost tisočev učiteljev in z večino v Državnem zboru po kavbojsko povedali, kako je treba razumeti 5.a člen. Ta člen bi letos avtentično razlagali povsem drugi poslanci, kot so ga leta 1993 sprejeli! Tako očitna zloraba instituta avtentične razlage zakona bi bila precedens, ki državljanom jemlje velik del pravne varnosti in upravičenega pričakovanja, da zakonov ni mogoče spreminjati za nazaj.

A zadnji trenutek je poslance srečala pamet in so predlog za avtentično razlago premaknili (ne dokončno umaknili!) z izredne seje 5. marca.

BRANIMIR ŠTRUKELJ,
glavni tajnik Sviza

[v središču]

Prekarizacija učiteljskega poklica

▶ Tokratne Svizove strani v Šolskih razgledih izhajajo prav na mednarodni dan žensk. To je priložnost, da napišemo kaj več o tej temi ter se navežemo na učiteljski poklic, ki je precej feminiziran. Pobudo za praznovanje mednarodnega dneva žensk je dala nemška komunistka Clara Zetkin, ki se je od leta 1889 javno borila za pravice žensk. Prvič so ta dan sicer praznovali 19. marca 1911 v Avstriji, Nemčiji, Švici in na Danskem, že istega leta tudi pri nas v Trbovljah. Na prireditvah so zahtevali pravico žensk, da volijo in so izvoljene, pravico do zaposlitve in do poklicnega izobraževanja ter ukinitve diskriminacije na delovnem mestu. Mednarodni dan žensk pa se 8. marca uradno praznuje od leta 1917. Enega prvih znanih primerov organizirane akcije delovnih žensk v svetu so zabeležili 8. marca 1957 v New Yorku, kjer so zaposlene v tekstilni industriji protestirale proti nečloveškim delovnim razmeram in nizkim mezdam.

Že nekaj let so v slovenski javnosti ob praznovanju 8. marca v ospredju opozorila, da so ženske na trgu dela diskriminirane. Na to je spomnila tudi visokošolska učiteljica in raziskovalka **Tanja Rener** z ljubljanske Fakultete za družbene vede v svojem prispevku *Poklic posebne vrste, ki bo kmalu izšel v monografiji z naslovom »Med javnim in zasebnim. Ženske na trgu dela«*. Prispevek govori o položaju žensk na trgu dela in pri zaposlovanju s poudarkom na učiteljskem poklicu, ki je pretežno ženski. Tako podatki za leto 2006 kažejo, da je kljub temu, da so ženske bolj izobražene kot moški ter dosegaajo višjo stopnjo izobrazbe in usposobljenosti, teh na najvišjih in najbolje plačanih delovnih mestih manj kot tretjina. Ženske prevladujejo v poklicih zdravstvenega in socialnega varstva, gostinstva in turizma, izobraževanja, znanosti, kulture in informacij ter v trgovin-

skih dejavnostih. Poleg tega je povprečna mesečna bruto plača žensk (v letu 2004) dosegala le 93 odstotkov povprečne mesečne bruto plače moških.

»Učitelj je mož, ki mora več znati, kakor kar uči, da druge prav in dobro učiti zmora. On je, ki sicer s telesom nizko, z dušo pa visoko živi mora, da se vselej tako vede, kakor se njegovemu častnemu stanu gre in spodobi. On je, ki mu mora biti več dolžnost, kakor pa plača pri sercu. On je, ki mora vsem za zgled biti in svetovati znati. On je, ki mora s svojim stanom zadovoljen biti, zato, ker lahko v njem dobro dela in stori. On je, ki mora biti pripravljen za šolo in mladino vse prestat in darovati« (iz: M. Milharčič Hladnik, 1995: Šolstvo in učiteljice na Slovenskem). Tako je bil opisan lik učitelja na Slovenskem v sredini 19. stoletja. Danes so iste značajske poteze pripisane učiteljicam, dodano pa je še t.

i. družbeno materinstvo, ki učiteljici nalaga dodatno odgovornost in dodatno delo, predvsem čustveno. Konec 19. stoletja je bil učiteljski poklic državno reguliran in natančno opredeljen stan, v katerega so začele množično vstopati ženske. Učiteljice pa so s prihodom na novoodprta delovna mesta zasedle položaj, ki je bil bistveno drugačen od položaja moških kolegov. Za učiteljice je bil obvezen celibat, zakon pa je še določal, da učiteljica kljub zahtevani enaki izobrazbi prejema 80 odstotkov učiteljske plače, če pa se odloči za poroko, se s tem "prostovoljno" odreče delovnemu mestu. Danes med strokovnim osebjem v naših vrtcih in šolah prevladujejo ženske, a se z višanjem zahtevane stopnje izobraževanja povečuje delež moških. V vrtcih je 98 odstotkov žensk, med strokovnimi delavci v osnovnih šolah jih je 85 odstotkov, v srednjih šolah 64 in v visokošolskih zavodih med strokovnim osebjem 48,5 odstotka. Ravnotežje je v osnovnih šolah 58, v srednjih šolah pa 45 odstotkov.

V osrednjem delu prispevka Tanja Rener spregovori o različnih oblikah fleksibilnih zaposlitev pri nas in o s tem povezani prekarizaciji (učiteljskega poklica). Izraz *prekarno delo* označuje vse vrste negotovega, nestalnega, dvomljivega dela, kjer delavec ni zavarovan in je hkrati podvržen različnim oblikam izkoriščanja. Pojem prekarnega dela se v sodobnih strokovnih in političnih virih povezuje z neoliberalnim konceptom prožnega trga dela in zaposlovanja. In kaj je *prekarna* v učiteljskem poklicu? Najpogostejša oblika

fleksibilne zaposlitve v Sloveniji, ki jo zaznamuje prekarnost, je zaposlitev za določen čas, ki je sicer v zakonu o delovnih razmerjih opredeljeno kot izjema od zaposlitve za nedoločen čas. A podatki kažejo, da pri nas delež zaposlenih za določen čas narašča. Leta 1999 smo bili še pod evropskim povprečjem, pet let pozneje že štiri odstotke nad njim. Leta 2004 je bilo za določen čas zaposlenih kar 19 odstotkov vseh zaposlenih žensk v Sloveniji.

Zaposlovanje za določen čas v šolstvu, zlasti v osnovnem in srednjem, je pri nas posebna zgodba. V našem šolstvu je delež zaposlenih za določen čas skoraj dvakrat višji od celotnega deleža tako zaposlenih v Sloveniji. V letu 2006 je bilo na vseh ravneh izobraževanja zaposlenih 45.754 žensk, od tega 13.624 za določen čas – torej kar tretjina vseh! Med vsemi dejavnostmi je delež zaposlitev za določen čas najvišji prav v šolstvu, socialnem varstvu in zdravstvu. In to so vse storitve ter zelo feminizirane dejavnosti. Renerjeva zato svoj prispevek konča z vprašanjem, kako sploh razumeti tako visoko prekarizacijo storitvenih poklicev. »Ali je odgovor treba iskati v dejstvu, da gre v veliki večini za (mlajše) ženske, za katere se domneva, da se ne bodo upirale, povezovala in organizirale, skratka, da »bodo potrpele.« Tako ravnanje delodajalcev – in v našem primeru je to pretežno država – ogroža družbeno reprodukcijo in je razvojno skrajno neodgovorno.« In takšna država naj bi bila zgled drugim delodajalcem?!

SANDI MODRIJAN

SVIZOV SVETOVALNI TELEFON ZA ŽRTVE NASILJA 01 244 09 18

torek in četrtek od 16. do 18. ure

SVIZOVE STRANI

[napovednik]

Demonstracije bodo!

Evropska konfederacija sindikatov (European Trade Union Confederation; EKS) pripravlja velike delavske demonstracije v Ljubljani, v soboto, 5. aprila letos. Pridružili se jim bodo tudi evropski učitelji, ki jih je k udeležbi na demonstracijah pozval ETUCE (European Trade Union Committee for Education), katerega član je tudi Sviz.

Datum demonstracij ni bil izbran naključno, saj bodo 4. in 5. aprila pri nas zasedali finančni ministri iz držav EU, ki bodo skupaj s predstavniki Evropske centralne banke razpravljali o naraščajoči finančni krizi. EKS ob tej priložnosti pripravlja zborovanje

evropskih delavcev z zahtevami po boljših plačah in povečanju kupne moči za vse zaposlene in s posebnim poudarkom na zaposlenih v javnem sektorju. V pozivu na demonstracije je EKS zapisal, da bodo protesti potekali proti padajočim deležem plač v bruto domačem proizvodu, pozivom evropskih voditeljev k omejevanju plač delavcev, še posebej v javnem sektorju in v času, ko življenjski standard stagnira ali celo pada in ko je potrebna večja kupna moč, proti prevelikim nagradam direktorjev, menedžerjev in drugih zaslužkarjev ter proti skrajnim razlikam pri plačah med moškimi in ženskami. Na

zborovanju želijo izraziti tudi zahteve za zboljšanje kupne moči za preprečevanje revščine, za dostojne minimalne plače v vseh evropskih državah in zmanjšanje razlik zaslužkov med državami, za večjo enakost med vodstvom podjetij in zaposlenimi ter med ženskami in moškimi in za pošten odnos do vseh zaposlenih, tudi (ali zlasti) do zaposlenih v javnem sektorju.

Tudi ETUCE, kot eden članov EKS, se je odločil pridružiti zborovanju. Učiteljice in učitelji so povsod po Evropi med tistimi v javnem sektorju, ki se prvi in najbolj spoprijemajo s posledicami finančnih kriz, zlasti s stali-

šča nižanja plač in zmanjševanja kupne moči. Ta grožnja zahteva učinkovit, močan in čim hitrejši odziv oblasti, zlasti s stališča celotne Evropske unije, v kateri tako rekoč vsi voditelji izobraževanja izpostavljajo kot najvišjo prioriteto. ETUCE je zato pozval vse evropske učiteljske sindikate, da se čim bolj množično udeležijo **demonstracij 5. aprila** ter s svojo prisotnostjo tistim, ki v Evropi dejansko odločajo o finančnih zadevah, ter celotni evropski družbi sporočijo, da si učitelji zaslužijo boljše življenjske in delovne razmere.

Sviz se bo demonstracij udeležil, ob tej priložnosti pa se veselimo tudi druženja z učitelji iz vse Evrope. Podrobnejša navodila glede udeležbe bodo še objavljena na Svizovi spletni strani in v Obvestilih, a že zdaj lahko povabimo vse, ki bi radi prišli na vseevropsko zborovanje delavcev.

[ugodnosti]

Za jasen pogled

Med ugodnostmi in popusti za Svizove člane se je znašla nova zanimiva ponudba. Sviz je z Mestno optiko, d. d., sklenil pogodbo o poslovnem sodelovanju, ki vsem Svizovim članom ter njihovim ožjim družinskim članom omogoča brezplačno določanje refrakcije – merjenje dioptrije ter popuste; ob nakupu iz programa optičnih pripomočkov (korekcijski okvirji, korekcijska stekla, sončna očala) boste Svizovi člani ali vaši najbližji deležni 20-odstotnega popusta, pri nakupu kontaktnih leč in tekočin za njihovo vzdrževanje pa lahko pričakujete 10 odstotkov popusta. Mestna optika zagotavlja Svizovim članom tudi možnost plačila na več obrokov in ugodnosti pri plačilu s Svizovo Diners Club kartico. Do ugodnosti boste upravičeni, če se izkažete s Svizovo člansko kartico. Več informacij o ponudbi ter poslovalnicah Mestne optike najdete na spletnem naslovu www.mestna-optika.si.

Naučite se jadрати

Jadralni klub Ljubljana pripravlja jadralni tečaj z izpitom za voditelja čolnov z začetkom 20. marca letos. Tečaj zajema teorijo in prakso. Teoretična predavanja bodo ob torkih in četrkih med 18. in 20. uro, praktični del (jadranje) pa na jadrnicah tipa Elan Express in Elan 31 med konci tedna v Piranu. Na predavanjih tečajniki osvojijo temeljno znanje o osnovah jadriranja, navigaciji, pomorskih veščinah, meteorologiji, hidro- in aerodinamiki, motoroznanstvu, pomorskem pravu ..., med jadranjem pa vse, kar potrebujejo za varno jadriranje. Na tečaju pridobijo udeleženci tudi potrebno znanje za opravljanje izpita za voditelja čolna. Spomladanski tečaj se bo začel v četrtek, 20. marca 2008 ob 18. uri, na Fakulteti za matematiko in fiziko v Ljubljani. Cena tečaja je 290 evrov, za člane sindikatov, ki so povezani v Konfederacijo sindikatov javnega sektorja (torej tudi za Svizove), pa je cena za 10 odstotkov nižja. Cena zajema tudi skripto.

Dodatne informacije o jadralnem tečaju dobite na spletni strani www.jadralni-klub.si, po telefonu 041 608 974 ali e-pošti info@jadralni-klub.si.

Popusti v Termah Sončni park Vivat

Svizove članice in člane čakajo ugodnosti tudi v Termah Sončni park Vivat v Moravskih Toplicah. Njihovo podrobnejšo ponudbo najdete na spletni strani www.vivat.si in tudi na Svizovi spletni strani med koristnimi informacijami. Člani našega sindikata bodo ob bivanju v Termah Sončni park Vivat deležni 15 odstotkov popusta na individualne ter 7 odstotkov na paketne cene, za masažo bodo odšteli le 90 odstotkov redne cene, 10-odstotni popust pa lahko koristijo tudi ob naročilu hrane v la carte restavraciji Vita.

[aktivnosti območnih odborov]

Srečanje zaupnikov in upokojenih članov OO Novo mesto

Ob koncu preteklega leta smo v območnem odboru Sviza Novo mesto pripravili srečanje sindikalnih zaupnikov in članov, ki so se upokojili v letu 2007.

Zbrane sva pozdravili in nagovorili predsednica območja Sonja Resman in predstavnica sekcije upokojenih članov Jožica Unetič. Izpostavili sva izjemen doprinos upokojenih članov k delu na šoli in v vrtcu in jim zaželeli, da bi tudi v tretjem življenjskem obdobju živeli polno in da bi ostali dejavni na področjih, ki jih navdušujejo. Povabili sva jih tudi k vključitvi v sekcijo upokojenih članov Sviza, ki je precej dejavna. Za uspešno delo v vzgoji in izobraževanju smo upokojenim članom podarili tudi brezplačen tridnevni najem Svizovih počitniških zmogljivosti.

V kulturnem programu prednovoletnega srečanja so sodelovali amaterski igralci Kulturnega društva Dober dan Teater z veseligrigro *Ni več taku, kot je blu*. Navzoči so se ji od srca nasmejali, se ob večerji družili in pogovorili o prijetnih in tudi manj prijetnih trenutkih v preteklem letu. Vsi skupaj smo bili enotnega mnenja, da je delo učitelja in vzgojitelja razgibano, zanimivo in včasih duhovito, a mnogokrat zahtevno in stresno. V prijetnem in veselem ozračju smo sklenili druženje in si zaželeli zdravo in zadovoljno leto 2008.

Sonja Resman, predsednica OO Sviza Novo mesto

Smučanje celjskih Svizcev

V soboto, 9. februarja letos, smo se celjski Svizci odpravili na enodnevno smučanje v avstrijski Gerlitz. Čeprav smo se proti belim strminam podali že zgodaj, ob 5.30 uri, smo se v poznih večernih urah domov vrnili le prijetno utrujeni, polni lepih vtisov in brez poškodb. Naš območni odbor je članicam in članom kril stroške prevoza.

Skupaj smo preživeli prečudovit sončen dan. Imeli smo vse, izjemno lepo vreme, prijetno smuko in tudi dobre volje nam ni manjkalo. Sklenili smo, da prihodnje leto ponovimo takšno druženje.

Martina Krebl, predsednica OO Sviza Celje

[pravna pisarna] Piše TONE SELIŠKAR

Regres za letni dopust in odpravnina ob upokojitvi glede na spremembe ZDR

28. novembra lani so začele veljati spremembe in dopolnitve Zakona o delovnih razmerjih (objavljen v Uradnem listu št. 103/07). Sprememb je precej in nekatere bistvene posegajo v pravice delavcev. V tem prispevku se bomo omejili na spremembe v zvezi z izplačilom regresa, odpravnine ob odhodu v pokoj ter še nekaterih drugih izplačil. Vprašanja na to temo se namreč na e-naslovu pravne pisarne pojavljajo vse pogosteje.

Do začetka veljavnosti sprememb je ZDR določal, da ima delavec v primeru, da ima pravico le do sorazmernega dela dopusta, tudi pravico le do sorazmernega dela regresa. Novost v spremembah je, da je višina regresa vezana na pravico do izrabe dopusta. To pomeni, da ima delavec, ki je sicer upravičen do celotnega dopusta, konča pa delovno razmerje (denimo zaradi upokojitve ali zaradi prenehanja pogodbe o zaposlitvi) pred 1. julijem v koledarskem letu, v katerem mu je bil dopust odmerjen, pravico le do sorazmernega dela dopusta in le do sorazmernega dela regresa, medtem ko je imel glede na določila starega ZDR pravico do celotnega regresa.

Novost je tudi, da je višina regresa vezana na dolžino delovnega časa. Tako je delavec, ki denimo dela polovični delovni čas, upravičen le do izplačila regresa v višini ene polovice. To določilo ne velja za delavce, ki so za drugo polovico delovnega časa invalidsko upokojeni, na bolniški ali izrabljajo starševski dopust. Zato so ti delavci, ne glede na to, da delajo le polovični delovni čas, upravičeni do izplačila celotnega regresa.

Spremembe so tudi glede pravice do odpravnine ob odhodu v pokoj. Višina odpravnine ob odhodu v pokoj po ZDR znaša dve povprečni delavčevi plači v zadnjih treh mesecih pred upokojitvijo ali dve povprečni mesečni plači v RS v zadnjih treh mesecih pred

upokojitvijo, če je za delavca to ugodnejše. Novela ZDR prinaša dve novosti: izrecno je določeno, da delavcu, ki se delno upokoji, pripada le delna odpravnina. In ko je delavec zaposlen za krajši delovni čas od polnega, ima v primeru upokojitve pravico do odpravnine sorazmerno delovnemu času. Pri polovičnem delovnem času pripada delavcu ob odhodu v pokoj le polovična odpravnina. Tudi tu pa ta določba ne velja za delavce, ki so že polovično invalidsko upokojeni, na bolniški ali izrabljajo starševski dopust.

Moramo pa vedeti, da ZDR v 7. členu določa, da lahko delodajalec in delavec s pogodbo o zaposlitvi ali kolektivno pogodbo določita posamezne pravice delavcev za delavca ugodnejše. Tako KPVIŽ v 98. členu določa, da delavcem, ki delajo krajši delovni čas od polnega, pripadajo drugi osebni prejemki, med katere spadata tudi regres in odpravnina ob odhodu v pokoj, v enakem znesku kakor delavcem, ki delajo polni delovni čas. Izrecno je tudi določeno (v 99. členu KPVIŽ), da je pravica do regresa vezana na pravico do dopusta in ne le na pravico do izrabe dopusta ter da znaša višina odpravnine ob odhodu v pokoj tri povprečne delavčeve plače ali tri povprečne plače v RS, kar je ugodnejše kot to določa ZDR.

Glede izplačila jubilejnih nagrad in solidarnostnih pomoči spremembe zakona in sam zakon ne določajo ničesar in se torej neposredno uporabljajo določila KPVIŽ.

Ob sprejetju prejšnjega ZDR, ki je začel veljati 1. 1. 2003, je Višje delovno in socialno sodišče zavzelo stališče, da se ne glede na določila ZDR še naprej uporabljajo kolektivne pogodbe, če so posamezne pravice delavcev za delavce v njih ugodnejše določene. S stališča pravne države bi lahko sklepali, da enako stališče velja tudi zdaj, po sprejetju sprememb zakona, in da se torej še naprej uporabljajo določila KPVIŽ.